

Κείμενο 46 -επισημάνσεις

Ασκήσεις

Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι παρακάτω λέξεις: ρήγας, νεύμα, προδότης, ντεκόρ, πόστο, φυτό, ουμανισμός, μεγάλος, παρτίδα, πατριώτης

Philosophi mundum censent regi numine deorum; eum esse putant quasi communem urbem et civitatem hominum et deorum, et unum quemque nostrum eius mundi esse partem; ex quo illud natura consequitur, ut communem utilitatem nostrae anteponamus. Ut enim leges omnium salutem singulorum saluti anteponunt, sic vir bonus et sapiens et legibus parens consulit utilitati omnium plus quam unius alicuius aut suae. Nec magis vituperandus est proditor patriae quam proditor communis utilitatis, aut communis salutis desertor propter suam utilitatem et salutem. Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, quod decet cariorum nobis esse patriam quam nosmet ipsos. Cado, cecidi, casum, cadere

ut laudandus is sit **qui pro re publica cadat**: να αναγνωρίσετε την πρόταση (είδος, **συντακτική θέση**, εισαγωγή, εκφορά

- Η δευτερεύουσα αναφορική προσδιοριστική πρόταση «**qui pro re publica cadat**» εκφέρεται με υποτακτική **λόγω έλξης** προς την υποτακτική **laudandus sit** της δευτερεύουσας ουσιαστικής συμπερασματικής πρότασης ΣΕΛ. 123 (ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΕ ΟΡΟ ΆΛΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – **ΟΡΙΣΤΙΚΗ** Ή **ΥΠΟΤΑΚΤΙΚΗ**)
- Επιθετικός προσδιορισμός στο **is**

Ο β' όρος σύγκρισης "quam nosmet ipsos" να γραφεί με άλλο τρόπο ισοδύναμο.

- Ex quo fit, ut laudandus is sit, qui pro re publica cadat, **quod** decet cario**rem nobis** esse patriam quam nosmet ipsos.

Αντικειμενική αιτιολογία

Δοτική ως αντικείμενο αλλά και **συμπλήρωμα ουσιαστικών και επιθέτων** που σημαίνουν «ένωση, προσέγγιση, ομοιότητα»

- **nobismet ipsis** (αφαιρετική συγκριτική).

Philosophi mundum censent regi numine deorum».

- **Να μεταγραφεί η παραπάνω φράση του κειμένου στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση το “Scriptores tradunt”.**

-

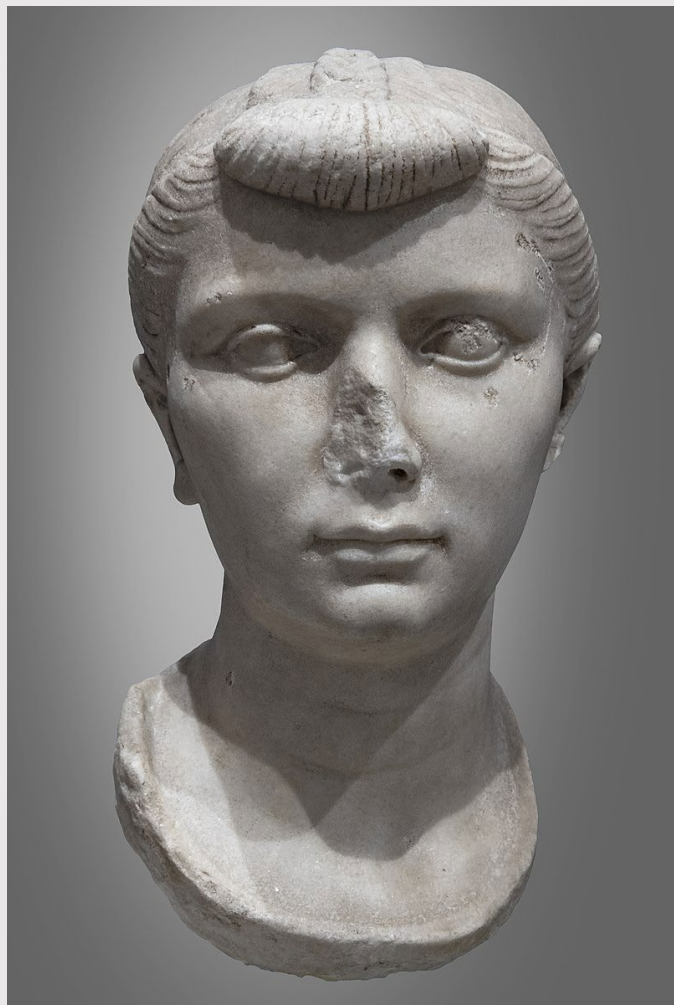
-

- **Scriptores tradunt philosophos mundum censere regi numine deorum.**

-

«Οι προτάσεις που εκφέρονται με γερουνδιακό να αντικατασταθούν από ενεργητική σύνταξη (**debeo + απαρέμφατο**). Σελ. 79/78 βιβλίου Β΄

- A. Nec magis vituperandus est proditor patriae...//
A. Nec nos debemus magis vituperare proditorem patriae.
- B. ... laudandus is sit...
- **B. Nos debeamus laudare eum.**

Μάθημα XLVII (47)

- Iulia, Augusti filia, matūre habēre coeperat canos, quos legere secrēte solēbat. Hac **re audītā** Augustus **voluit** filiam deterrēre quominus id faceret. Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces. Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, donec induxit mentiōnem aetātis. Tum interrogāvit fīliam, utrum post aliquot annos cana esse mallet an calva. Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito quin calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

• ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ: με το **ne** (= μη, μήπως), όταν ο φόβος είναι μήπως γίνει κάτι, με το **ne non** [ή το **ut**] (= μη δεν, μήπως δεν), όταν ο φόβος είναι μήπως δε γίνει κάτι.
- ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ πάντοτε με υποτακτική, επειδή **το περιεχόμενό τους αφορά κάτι το ενδεχόμενο ή πιθανό.**

•

• ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ QUOMINUS ΚΑΙ ΤΟΥ QUIN (ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΕΣ) ΣΕΛ. 148, Β'

- ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ με το **quominus** (να). Όταν τα **ρήματα αυτά** (εμποδίζω, αποτρέπω//εκφράσεις..) συνοδεύονται από **άρνηση** εισάγονται με το **quin** (να).
- ΕΚΦΕΡΟΝΤΑΙ πάντοτε με υποτακτική, επειδή **το περιεχόμενό τους εκφράζει την πρόθεση του υποκειμένου του ρήματος της κύριας πρότασης.**

•

Iulia, Augusti filia, **mature** habere coeperat canos, **quos** legere **secrete** solebat

- Η Ιουλία, η κόρη του Αυγούστου, είχε αρχίσει να εμφανίζει πρόωρα άσπρες τρίχες, τις οποίες συνήθιζε να αφαιρεί κρυφά
-
- **συνηθίζω.** **soleo**, solitus sum, solēre 2, ημιαποθετικό =
- **mature:** χρονικό ή τροπικό επίρρημα = πρόωρα. Σ. Β.: maturius Υ. Β.: maturissime/maturrime
- **secrete:** τροπικό επίρρημα = κρυφά. Σ. Β.: secretius

Hac re audītā Augustus voluit filiam deterrēre **quominus** id **faceret**. = δευτερεύουσα ονοματική πρόταση του quominus- ΤΗΝ ΠΡΟΘΕΣΗ του υποκ του ρήματος της κύριας πρότασης → Υποτακτική

- **quominus**: σύνδεσμος = να, (από το) να, (για) να μη.
- **volo, volui, -, velle** = θέλω.
- **deterreo, deterrui, deterritum, deterrēre 2** = αποθαρρύνω.

• *Cum Augustus hanc rem audivisset, [...]* ιστορικός cum-σελ. 30 Β´ προτερόχρονο

Postquam (ubi, ut, simulac.. Augustus hanc rem audivit, [...]) προτερόχρονο (σελ. 102)

- Όταν ο Αύγουστος πληροφορήθηκε αυτό, θέλησε να αποθαρρύνει την κόρη του από το να κάνει αυτό.
+απρ ενστ **Noli facere id.**
ne + υποτ .πρκ. **Ne feceris id.**

Eo consilio aliquando repente intervēnit oppressitque ornatrīces.

- **aliquando**: χρονικό επίρρημα = κάποτε.

- **repente**: τροπικό επίρρημα = ξαφνικά.

- **opprimo, oppressi, oppressum, opprimere 3** = πιάνω επ' αυτοφώρω.

- **ornatrix, ornatrix, θηλυκό, γ' κλίση** = η κομμώτρια.

Etsi super vestem eārum deprehendit canos, tamen Augustus dissimulāvit eos vidisse et aliis sermonibus tempus extraxit, **donec** induxit mentiōnem aetātis.

- **etsi**: εναντιωματικός σύνδεσμος = αν και.
super: πρόθεση + αιτιατική = πάνω σε.
- **vestis, vestis**, θηλυκό, γ' κλίση = το φόρεμα.
- **deprehendo, deprehendi, deprehensum, deprehendĕre 3** = ανακαλύπτω.
- **tamen**: αντιθετικός σύνδεσμος = όμως.
- **dissimulo, dissimulavi, dissimulatum, dissimulāre 1** = προσποιούμαι ότι δεν...
- **aliis**: αφαιρετική πληθυντικού αρσενικού γένους του αντωνυμικού επιθέτου (αόριστης αντωνυμίας) **alius, alia, aliud** = άλλος, -η, -ο
- **video, vidi, visum, vidĕre 2** = βλέπω.
- **donec**: χρονικός σύνδεσμος = ώσπου. (σελ. 102) ΚΑΤΙ ΤΟ ΥΣΤΕΡΟΧΡΟΝΟ - ΧΡΟΝΟ ΑΠΛΑ- ΠΡΟΣΔΟΚΙΑ
- **induxit: induco, induxi, inductum, inducĕre 3** = εισάγω, φέρνω για συζήτηση.
mentio - onis, θηλυκό, γ' κλίση = η μνεία.
aetatis: aetas -atis θηλυκό, γ' κλίση = η ηλικία. (γεν. πληθ.: aetatum και aetatium).

Tum interrogāvit filiam, **utrum** post aliquot annos cana esse mallet **an** calva. Σελ. 129 Β' διμελείς ευθείες ερωτήσεις

- **tum**: χρονικό επίρρημα = τότε. // **utrum...an**: ερωτηματικό μόριο = αν...ή

post: πρόθεση + αιτιατική = μετά.

aliquot: άκλιτη αόριστη αντωνυμία = μερικοί, -ές, -ά. **QUOT - TOT(δεικτική) - ALIQUOT**

annus -i, αρσενικό, Β' κλίση = ο χρόνος.

- **cani- orum** αρσενικό, Β' κλίση = οι άσπρες τρίχες (ο τύπος προέρχεται από το επίθετο **canus**, -a, -um = άσπρος, -η, -ο). Το ουσιαστικό δεν σχηματίζει ενικό αριθμό.
- **malo, malui, -, malle** = προτιμώ.
- **An**: ερωτηματικό μόριο = αν
- **calvus, -a, -um** = φαλακρός, -ή, -ό.

Cum illa respondisset «ego, pater, cana esse malo», mendacium illi pater obiēcit: «Non dubito **quin** calva esse nolis. Quid ergo non times nē istae te calvam faciant?»

- **mendacium**: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού **mendacium -ii (i)**, ουδέτερο, β' κλίση = ψέμα.
pater, patris, αρσενικό, γ' κλίση = ο πατέρας.

obiecit: **obicio, obieci, obiectum, obicere* 3** = προβάλλω αντίρρηση (αντίθετο επιχείρημα).

mendacium obiecit: προέβαλε ψεύτικο επιχείρημα.

non: αρνητικό μόριο = δεν, όχι.

dubito: α' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος **dubito, dubitavi, dubitatum, dubitare 1** = αμφιβάλλω.

quin: σύνδεσμος = ότι, πως δεν. **nolis**: β' ενικό υποτακτικής ενεστώτα του ανωμάλου ρήματος **nolo, nolui, -, nolle** = δεν θέλω.

quid: αιτιατική ενικού ουδέτερου γένους της ερωτηματικής ουσιαστικής αντωνυμίας **quis, quis, quid** = ποιος, -α, -ο.

ergo: συμπερασματικός σύνδεσμος = λοιπόν.

quid ergo...? = γιατί λοιπόν; /// **non**: αρνητικό μόριο = δεν, όχι.

times: β' ενικό οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος **timeo, timui, -, timere 2** = φοβάμαι.

ne: ενδοιαστικός σύνδεσμος = μήπως. // **iste, ista, istud** = αυτός, -ή, -ό. (Εδώ η αντωνυμία χρησιμοποιείται με υποτιμητική-περιφρονητική σημασία: αυτές εδώ)

te: αιτιατική ενικού της προσωπικής αντωνυμίας β' προσώπου **tu** = εσύ.

obicio, obieci, obiectum, obicere

- Jaceo , ui, (itum) –ere 2 κείμαι
- Jacio, jeci, jactum, -ere 3 ρίπτω, βάλλω